

**F.ZEHRA
OKUR CERİT**

**BEN
İSPANYA'DAYKEN**

Ben İspanya'dayken

Fatma Zehra Okur Cerit

Yeşil pasaportu bilmeyen yoktur herhâlde. Devletin, memurlarına ve onların ailelerine yaptığı bir "kıyak". Belli bir derece/kademeye gelen memurlar almayı hak ediyor. Kendilerinin yanı sıra eşi ve çocukları da bu haktan faydalanabiliyor. Bir ara ilgili ilgisiz herkese yeşil pasaport verildiği ve yeşil pasaportlu olan Türk vatandaşlarına, bazı Avrupa ülkelerinin sorun çıkardığı gibi söylentiler dolanıyordu ama ben inanmadım(!). Çocuklar bu haktan faydalanabiliyor dedim ancak onun da yaş sınırı var. Çocuklar 25 yaşına geldi mi bu hak bitiyor. Bana göre yanlış bir uygulama. Yaş değil de iş sınırı olmalı. Anne babası üzerinden bazı sosyal haklar kazanan çocuklar, resmi olarak bir işe başladıktan sonra bu hakları sona ermeli. İş bulamadığı için o yaşlarda ailesinin himayesinde olan pek çok işsizler ordusu neferimiz var. Ailesinin himayesinde kalmak zorunda olduğu sürece sosyal haklarının da devam etmesi gerektiğini düşünüyorum. Kız çocukları özelinde şöyle de bir tezat oluşuyor; kız evlenmemiş ve kendine ait bir sosyal güvencesi yoksa anne ya da babası üzerinden sosyal güvencesi vs. devam ediyor ama yeşil pasaport hakkı 25 yaşından sonra yok! Yani bakmakla yükümlü olduğun bir kızın varsa ve yurt dışına çıkmak istiyorsanız ya onu bırakıp gideceksiniz ya da ona vize çıkması için bekleyeceksiniz...

Gerçi yurt dışına çıkıp gönlünce gezebilecek kadar kazanmıyorsan, yeşil pasaport hakkının olması da bir şey ifade etmiyor. Geçtiğimiz yılın sonunda, birkaç arkadaşımınla böyle bir hakkımız var bari yararlanalım dedik. O aralar karşımıza tam da bütçemize uygun bir tur çıktı ve hemen kaydolup İspanya'ya gittik, bir haftalığına. Farklı coğrafyalar görmek; farklı insanlar, lisanlar, lezzetler yani farklı kültürlerle tanışmak çok güzel ve benim için heyecan verici bir duygu. Gittiğin ülkedeki insanlar bir tarafa, bir hafta aynı araçta seyahat edip aynı yerlerde konakladığın, birlikte yiyip içtiğin kendi ülkenin farklı şehirlerinden insanları tanıyıp arkadaş olmak da ayrı bir güzellik.

Âdettendir, farklı bir yerlere gezmeye gidip dönene "Yediğin içtiğin senin olsun, gördüklerini anlat" derler. Bu kadar aydır bekliyorum kimsenin benden böyle bir talebi olmadı ama ben yine de gördüklerimle ilgili bir şeyler paylaşmak istedim. Bir kısım kişiler de konuşmalarına sürekli "Ben falan yerdeyken, ben filan yerdeyken" diyerek başlama gereği duyar. Hatta 90'lı yıllarda İstanbul'da ikamet ederken, belediye seçimlerinden birinde, televizyon programlarında bir aday, sürekli "Ben Oslo'dayken" diye cümlelerine başlıyordu ve bu bizim de dilimize dolanmış; uzun bir zaman güldürmüştü bizi. Şimdi ben de "Ben İspanya'dayken" diyerek söze başlıyorum.

Orada ve burada trafik

Kıyaslamayı çok sevmem; hele ülkemi yerip başka ülkeleri yücelten kıyasları hiç sevmem ama yaşanan bazı olaylar insanı ister istemez kıyasa itiyor. Beni tetikleyen de geçtiğimiz günlerde plakaya yazılıp adresime yollanan üç bin küsur liralık trafik cezası oldu. Sebep yaya geçidine yaklaştığında yavaşlamamak, yayaya yol vermemek vb. konuların içeren trafik kanununun bir maddesi. Aslında kurallara da uyarım. Yayalara yol veririm hatta bazen ben dururum yaya geçmemekte inat eder sanırım sağımdan gelen araçlar hızlı geldiği için. Kendim yaya isem de kurallara dikkat ederim. Mesela trafik ışığı bana kırmızı yanıyorsa yol boş olsa bile beklerim. Bazı yayaların bana, deyim yerindeyse "enayi" gözüyle baktığını görsem bile. Turumuzdaki rehberimiz eşi İspanyol olduğu için uzun süredir orada yaşayıp ara ara Türkiye'ye gelen bir hanımdı. Türkiye'deki durumu bildiğinden olsa gerek trafik ışıklarında yayaya kırmızı yanıyorken yol boşsa sürekli uyarıyordu "Sakin geçmeyin, 90 Euro cezası var" diyerek. Peki, bizde var mı böyle bir ceza? Aslında yasalara göre evet ama uygulamada hayır. Orada ve daha önce gittiğim birkaç Avrupa ülkesinde yaya önceliği var ve araçlar yayalar yola adımını attığında hep birlikte duruyor ama yayalar da öyle olur olmadık yerlerde ve özellikle trafik ışıklarında araçları durdurup kendilerini yola atmıyor. Bizde bu öncelik çok farklı

algılanmış. Işıkmiş, geçitmiş önemli değil. Yüksek refüjlerden atlayan mı ararsın, araca yeşil yanıyorken geçip onlara yol vermedi diye kızan mı! Yaşadığım şehirde, refüjlere yapılmış yüksek çitlerin üstünden geçmeye uğraşan yaşını başını almış insanları sıkça görmek mümkün. Hâlbuki oraya harcadığı gücü iki adım ilerdeki geçide gitmek için harcarsa kimse tehlikeye girmeyecek. O kadar çok yaya geçidi var ki oradan burdan atlamaya ihtiyaç yok aslında. Işıkların hemen önünde ve hemen bitiminde bile yaya geçidi var. Diğer şehirlerde durumun çok farklı olduğunu düşünmüyorum. İşte hem kendini hem de diğer insanları fütursuzca tehlikeye atan bu insanlara da gerekli cezalar verilse “tıpkı Avrupa’ki gibi” trafikteki güvenliğimiz artar ve adalet sağlanır. Yasalar karşısında herkes eşit ya!

Ha bir de kendini bazen yaya zannedip yaya geçidinden önümüze atlayan bisiklet ve motosikletler var. Oralarda göremeyip eksikliğini hissettik bunların; gördüklerimizin hepsi araç yolunda seyrediyordu...

İspanyollar bizim renkli çöplerden mahrum

Turumuza uçakla gittik ve Barcelona’ya indik. İnışte de kendini hissettiren kuvvetli bir rüzgâr vardı o gün. Yalnız çok ilginç havada uçuşan rengârenk poşetler, kâğıtlar yoktu. Yazık çok acıdık İspanyollara. Bizim o rüzgârlı havalarda yaşadığımız rengârenk görüntülerden, aniden arabaların camına yapışan poşet ve kâğıtlardan, uçamadıkları için yerlerde bir oyana bir buyana sürünen pet şişelerden mahrumlar...

Her gün öğlen önünden geçmek zorunda kaldığım iki okul var. Yan yana ilk ve ortaokul. Öğle arası olduğu için çocuklar genellikle okul çevresinde sokaklarda kâh oturarak kâh koşturarak bir şeyler yiyip içiyor. Çoğunlukla abur cubur ve “noodle” dedikleri çirkin kokulu, makarnamsı bir yiyecek ve içtikleri şeker dolu içecekimsi şeylerin bütün atıkları, çöpleri yerlerde. Hem de çevrede pek çok atık standı ve çöp konteyneri olmasına rağmen. Gözünün içine baka baka yere atıp bir de şut çekiyor geleceğimizin teminatı çocuklarımız. Yanılıp da laf etmeye kalkarsan cevap vermiyorlar ama bakışlarından “Sana ne?” dediklerini anlıyorsun. Turumuz esansında birçok şehir gezdik ama okullar mı tatildi bilemedim çünkü bu manzaralarla hiç karşılaşmadık. Belki de bu görüntüleri görmeyelim diye okul çevrelerinden özellikle geçirmemiştir rehberimiz, tembihliyse.

Anıtsal yapılardan da mahrumlar

Birçok şehir gezdik demiştim ya. Otobüsümüzün şoförü kadındı. Hem de manken gibi bakımlı, topuklu ayakkabılı bir hanım. Biraz çılgınca kullanıyordu aracı ama kadın diye trafikte taciz eden, sıkıştıran ya da yol vermeyen görmedim. Onu da şöyle çözdüm; tur otobüsü ya içinde turistler var, onların yanında şey yapmayalım demişlerdir.(!) Gerçi şehirlerarası seyahatlerimizde durduğumuz dinlenme tesislerinde de kimse dönüp dönüp bakmadı, otobüsü kadın kullanıyor diye...

Ülkemizde seyahat ederken yerleşim yerine, özellikle şehirlere yaklaştıkça kocaman kocaman reklam tabelaları karşılar bizi. Orada onları göremedik. Yazık ona da üzüldük, insanlar seyahat ederken şehre yaklaştığını anlamıyordur diye. Bir de buralarda bilhassa büyükşehirlerde karşıdan sizi selamlayan, çoğu biçimsiz gökdelenlerden de çok göremedik; bizdekiler gibi yapacak bilgi ve beceriye sahip değiller demek ki!

Hepimizin dikkatini çeken bir şey daha vardı ki son zamanlarda ülke gündemimizi de fazlaca meşgul ediyor. Sokaklarda sahipsiz dolaşan köpekleri bırakın, sokak kedisi bile yoktu. Bir hafta içinde sadece bir kere bir kedicik gördük o kadar. Köpek de çok gördük aslında ama hepsinin tasması sahiplerinin elindeydi. Ee tabii sokak hayvanı olmayınca bizdeki gibi neredeyse her evin önünde görmeye alıştığımız yoğurt kaplarının içinde kokuşmuş yemekler, kurumuş makarna ve pilavlar da yoktu. Bizim insanlarımız yemediği yemekleri çöpe atmıyor, sokaktaki hayvanlara veriyor. Çöpe

gitmediđi için vicdanlar rahat. Hayvanlar, yesin ya da yemesin o da onların sorunu...

Hiç sokak hayvanı olmamasının sebebini gruptan bir arkadaş, rehberimize sordu. O da "Göremezsiz, uyutuyorlar çünkü." dedi. O vakit çok umursamamışım bu lafı. Şimdi bizde de gündeme gelince "Aaa!" dedim.

Avrupa batıyor mu ne!

Zeytin ve zeytinyağı üretiminde dünyada ilk sırada olan ülkenin zeytinliklerini otobüsle seyahat ederken gördük. Karşıdan görüntülerine bakılınca anlaşılıyor ki çok özenmişler. Ağaç araları tertemizdi. Ağaçlar da koreografik bir düzen içinde, kendinden emin ve gayet özgüvenli bir şekilde yerleşmiş gibi duruyordu. En azından bende bu duyguyu oluşturdular. Bir de hemen hemen bütün zeytinliklerde güneş panelleri dikkatimi çekti. Merak edip araştırdım. Pek çok sebebi varmış ama sanırım bunlar sulama içindi çünkü çok büyük değillerdi. Kendiliğinden yetişen bir ağaç için de bu kadar uğraşmaya gerek olmadığını bilmiyorlar sanırım...

Sonuçta güzel bir gezi, güzel bir tecrübe oldu. Ancak ilk gittiğimizde havaalanı çıkışındaki kontrollerde, bizim için ayrı bir sıra oluşturdular. Diğerleri fır fır geçerken bizleri biraz daha itinalı kontrol ettiler. Buna biraz alındık. Bir de şehirlerarası dinlenme tesisleri az ve tesislerde bizimkiler gibi onlarca tuvalet yok. Kalabalık da olunca illa kuyruk beklemek zorundasın.

Yazık bu Avrupa'nın durumu çok vahim; daha öğrenecekleri çok şey var! Biz de şunu öğrendik; alışveriş yaparken alacağın şeyin fiyatını asla TL'ye çevirmeyeceksin...